

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre ... 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A cigánykérdés hazánkban.

Irta: Horváth István dr. ny. járásbíró.

Évszázadok óta rágódó fekély, nyitott seb a társadalom élő testén a cigányelem a maga kiszámíthatatlan sok bűntényeivel, az apróbb csirkelopástól, csalástól egész fel a gyujtogatásig és rablógyilkosságig menő bünskálájával és bűnlajstromával, melyek a vidék közbiztonságát állandó veszélyeztetésnek teszik ki! Talán nem tévedek, midőn azt állítom, hogy a vidéken előforduló nagyobb büneseteknek legalább 50%-át a cigányvilág szolgáltatja. A veszélyessége a cigányelemnek épen a kóbor, nomád életmódban rejlik, mely nem engedi egy helyen megtelepülni és tisztos munkával, rendes foglalkozással keresni a létfenntartás eszközeit, hanem nomád, kóborló természeténél fogva ma az ország egyik dunántúli megyéjében, holnap, holnapután pedig már a hetedik vármegyét szerencsétlenni nem kívánatos megjelenésével, mely már pusztán egymagában is elég ok és alap, hogy az egész környék lakossága nyugalma és biztonsági érzetét felzaklassa. Mennyi apró lopás, betörés, rablás vall cigánytettesek kezére, kiket sok esetben kinyomozni sem sikerül vagy ha kinyomozásuk sikerült is a csendőrség éber szemének, megbüntetésük a bizonyíték teljes hiánya miatt válik lehetetlenné. Mert köztudomásu, hogy a cigány soha be nem ismeri tettét s a cigány sohasem vall cigánytársa ellen, mert az ilyen árulóval aztán utólag radikálisan elbánik a cigánytársaság. Mert bátran állíthatjuk, hogy a cigányelem ugyszólván államot alkot az államban, külön rögtönítő bíróságai vannak, a cigánytörzsfővel, a vajdával az élén s ítéleteik mindig elkerülik az állam beavatkozását s ellenőrzését. Káros és közveszélyes azonban a cigányság nem csupán bűntényei folytán, hanem még azért is, mert kivonván magát az anyakönyvezés alól, a katonai kötelezettség alól is kibujnak; adót nem fizetnek, tehát az állam, a társadalom testén mint élősdik, paraziták rágódnak, kik, a legkritkább kivétellel, nem véres verítéssel, hanem tiltott, bűnös uton; lopás, rablás, csalás, betörés és gyilkossággal szerzik meg a megélhetés feltételeit!

Évszázadok óta vajudó, de még mindmáig is meg-

oldatlan probléma az u. n. cigánykérdés és valóban bűn a társadalom ellen, ha ezt az egyre jobban elmérgesedő rákfenét kivágni, orvosolni meg nem kíséreljük.

Pedig ezt a kérdést a háborus viszonyok még égetőbbé, még akutabbá és fontosabbá teszik, tekintve hogy ez az egyáltalán nem kívánatos elem még a meghódított szerb területről is tetemes szaporulatot nyer!

Nem kisebb ember, mint maga boldogult József főherczeg — aki a cigány nyelv és szokások kiváló ismerője és a cigány nyelvről külön könyvet, cigány nyelvtant írt* — volt az, aki kísérletet tett a cigányok megtelepítése iránt alcuthi kies birtokán, sajnos meddő eredménnyel, amint előrelátható volt!

A cigányok veszedelmes volta a társadalomra abban rejlik, hogy őstermészetű állapotban vándoréletet élnek, a közterhek (vér- és pénzadó) alól épen kóborlásuk folytán kivonják, magukat, ősemberi életmódjukból folyólag a tulajdon sérthetlenségét, a házasság jogintézményét nem ismerik, a rendszeres és állandó munka szükségességét nem ismerik; s szükségleteiket majdnem kivétel nélkül büntetendő cselekményekkel, lopással, csalással, rablással, jóslással kuruzslással, orvvadászattal, mezőrendőri kihágással szerzik be. Ha a körülmények úgy kívánják, úgy gyujtogatástól, emberöléstől, gyermekrablástól sem riadnak vissza.

A dánosi vérfagyasztó kegyetlenséggel véghezvitt s a meggyilkolt korcsmárosleány megbecstelenítésével tetézt háromszoros rablógyilkosság sok vádlottjával még sokkal közelebb esik, sem hogy feledésbe mehetett volna; hogy halálos ítélet nem volt — amit a közfelháborodás általán országszerte várt — csak annak tulajdonítható, hogy nem volt feltétlen megállapítható, hogy a tettesek közül kik követték el az elkövetési cselekményt: az ölést s a gyilkosságot. Különben a leány meggyalázása is egy cigány babonára vezethető vissza. Ugyanis az a hiedelem van elterjedve a cigányvilágban, hogyha érintetlen leányt ölnek meg, a tettes okvetlen kitudódik; ezért kellett a leányt előbb megbecsteleníteni s csak azután

* József főherczeg cigány nyelvtana a magyar tudományos akadémia kiadásában jelent meg e címmel: „Romano Csibakero Szikleribe».

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

os. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és bezerelése. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

meggyilkolni. A közelmúlt napokban pedig azt a hirt közölték a lapok, hogy Susák és Fiume környékén egy cigánykaraván garázdálkodik, mely negyvenöt rablást követett el s egy asszonyt súlyosan megsebesített; ugy hogy a közbiztonság helyreállítása végett egy kis hadsereget: ugyanis háromszáz katonát és csendőrt küldtek ki a cigányok kinyomozására és ártalmatlanná tételére.

Jelen soraim célja a cigánykérdés fejtegetése, különösen a cigányok által használt fufangok, fogások, csalárdságok, lopások s egyéb bűncselekményeik ismeretése; a helyzet teljes megvilágítása végett — s a benne rejlő tulajdonság kedvéért felakarom ölelni — legalább vázlatosan s főbb vonásaiban, a cigányok megtelepedésének, életmódjának, szokásainak, néprajzi és pszichikai fajtulajdonságainak rövid ismertetését is.

A cigányok állítólag 1417 körül a konstanci zsinat idején jelennek meg először Európa láthatárán, észak Németországban, a hanza városok vidékén, néhány száz lovas személyében, kik állítólag Zsigmond császártól származó védelmi levelet mutattak fel, melynek alapján megtűrték őket addig, amig turpisságaik révén el nem üldözték.

A régebbi felfogás szerint állítólag Egyiptomból származnának s az a monda fűződik nomád életükhöz, hogy eredetileg keresztények voltak, de utóbb a pogánysághoz tértek át, amiért is püspökeik bűneik elégtételül azt mérte ki rájuk, hogy hét évig bolyongjanak a világon keresztül és a kereszténység alamizsnáiból tengesék életüket. Ennek természetesen tudományos alapja nincsen. Az újabb tudományos kutatások szerint azonban nem Egyiptom, hanem Hindostán, Előindia az őshazájuk, ahonnan a mongol áradat sodorta őket Európába, de nem a XV. században Timur Lenk mongol kán idején, hanem már a XIII. századbeli tatárjárás Dzsingisz khán alatt sodorta őket világrészünkbe. Ma már általán elfogadott s nyelvi hasonlóságokkal is támogatott elméleti tan, hogy a cigányok nem egyiptomi, hanem előindiai, hindosztáni eredetűek.

Pray, hires történészünk szerint a cigányok hazánkban 1417-ben mutatkoztak első ízben. Ez az időpont azonban alkalmasint téves és több nyomós körülmény arra vall, hogy már jóval előbb, talán néhány évtizeddel korábban kellett Magyarországhatárain megjelenniök.

Ugyanis már 1416. évben Morvaországban, 1417-ben pedig Németország északi részén tűnedeztek fel, ahova pedig már Magyarországból juthattak, mert nyelvükben magyar nyelvi nyomok is voltak megállapíthatók.

Emellett szól még az is, hogy a Zsigmond császártól eredő szabadlevelet Konstanzban, Gara Miklós akkori nádorunk ajánló levele folytán eszközölték ki, ami arra utal, hogy itt hazánkban már jóval előbb befészkeltek magukat és egyes hazai nagyjaink pártfogását és védel-

mét kikoldulták. Egy 1422-ben Bolognába szakadt magyar cigány azt a mesét is terjesztette, hogy Zsigmond magyar király hitehagyottságuk miatt üldözte ki őket, mire ő megígérte a királynak, hogy 4000 cigánytársával együtt visszatér az ősi keresztény hitre; amire Zsigmond király ráállott, de penitencziaképen kiszabta, hogy hét évig vándoroljanak és zarándokoljanak Rómába hogy a pápától feloldozást nyerjenek s azután ismét visszatérjenek az ősi földre, Magyarországra. Tartalmilag ez egy hitelt nem érdemlő mese, mely mégis amellet szól, hogy a cigányoknak már régebben kellett hazánkban tartózkodnia.

Már a hatvani országgyűlés alkalmából 1525-ben, mint zenészekről történik róluk említés; 1599-ben pedig, midőn Mihály oláh vajda Gyulafehérvárra bevonult, közvetlen előtte 10 cigányzenész vig nótákat játszott.

Lelki-testi hajlamaik s jellemük a magyar néplelek felfogása és a való tények szerint is az alattomoság, ravaszság, tisztátalanság, hazudozás, lustaság, tétlenség, lopási természet és gyávaság keveréke, ami számos magyar szójárásban és példabeszédben jut kifejezésre.

Bátorságuk egy régi tanujelét őrzi meg a «Nagyidai nóta», melynek hallatára minden cigány könnyekre fakad és jajveszékélésbe tör ki.

És e cigánydal tartalma nem a képzelet szüleménye, hanem hiteles történeti adatokon alapul. Történt ugyanis *I. Ferdinánd* idejében 1556-ban, hogy Perényi Ferencz *fődtárnokmester*, Izabella királyné kedvelt tanácsosa kifogyván a fegyverfogható férfiakból, Nagyida várának védelmét* a császáriakkal szemben — *incredibiladictu* — (annyit tesz, hogy *«szinte hihetetlen»*) 1000, mond ezer cigányférfit bizta. Ismerve a cigány «bátorságát», megfoghatatlan ugyan, de mégis úgy történt a történelmi krónikás feljegyzése szerint, a cigányok helyüket állották a reájok bizott vár védelmében, úgy hogy a császári sereg felhagyott a további ostrommal és elvonult. A történet ezután következő része már igazán cigányvirtuskodásra vall. A vitéz *«romák»* (ez a cigányok elnevezése saját nyelvükön) diadalmárukban fennhézajóan utána kiáltották a császári seregnek, hogy nem szabadultak volna ily olcsó áron, ha nekik, t. i. a vár védőinek elegendő puskaporuk lett volna. Több se kellett a császáriaknak: vezérük, Paulheim Farkas visszaparancsolta haderőit és a várat már most rohammal bevette, a kérkedő cigányhadat pedig kardélre hányatta. Ily csuful végződött a cigányoknak egyetlen feljegyzett hadi ténykedése.

Felette jellemző világot vet a cigányok lelkületére és erkölcsi felfogására az az eskümintá is, melyet elmult századok igazságszolgáltatása irt elő az ő részükre, midőn a bíróság színe előtt az igazság mellett kellett

* Ezt az eseményt énekli meg Arany János «A nagyidai cigányok» cz. költeményében.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Macedóniai képek. — Utezi kép Monasztirból.

anuskodni. Szóltott pedig a leteendő tanuzási eskü hiteles feljegyzések szerint ekképen: «Miként az Uristen Pharaót, az egyiptomiak királyát a Vörös-tengerbe fullasztotta: ugy a föld legmélyebb hasadékába süllyedjen a cigány és átkozott legyen, ha nem vallja az igazat; se lopása, se üzérkedése vagy más efféle vállalkozása ne sikerüljön neki. Lova a legelső patkódobogáskor tüstént számmá változzék át, ő maga pedig (t. i. a cigány) a hóhér keze által a bitófán végezze életét.» *

Thurzó György nádor 1616 február 10-én kibocsátott védőlevelében a cigányokkal szemben igen lágy, fuvola-hangon szól s azt írja többek közt, hogy e *hazátlan és vagyontalan teremtések* mindenki szánalmára s irgalmára méltóak?!... Valóban érthetetlen lágyszivűség!

Hogy mire vezethető vissza ez az indokolatlan jószivűség és pártolás: annak nem tudom elfogadható magyarázatát találni. A török időben Magyarországon a jogrend gyenge lábbon állván: szabadon garázdálkodtak a cigányok az országban. Maga Musztafa szultán is megsokallotta üzelveiket és nagy erkölcstelenségüket és 1696-ban — mielőtt Magyarországból kivonult — érelyes, szigoru rendeletet bocsátott ki ellenük, melyben ledérségüket, szélhámosságaikat a legélesebben kárhoztatja és azok megtorlásáról intézkedik.

Ezután közel 70 évig hazánkban nem törődnek semmit a cigánykérdéssel, mignem Mária Terézia királynő 1761-ben utasítja a magyar helytartótanácsot, tegyen előterjesztést a cigányok polgárisítása (civilizálása) és megtelepítése iránt. 1761 november 13-án kelt elhatározásával jóváhagyja a helytartótanács javaslatát s elrendeli, hogy a cigányok ezentul «uj magyaroknak» neveztesse és a nomád élettől elszoktatva: egy állandó lakóhelyre szoktattassanak. 1767 november 27-iki rendeletével a kérdés szabályozását megtoldja a királynő még azzal is, hogy elrendeli a cigánygyermekeknek szüleiktől elvételét és nevelés végett parasztokhoz adását, kiknek az állam fizet tartásdíjat. Eltiltja továbbá a cigányoknak egymásközt való házasságkötését és a férjhez adandó cigánylányok részére az állampénztárból nyújt 50 forint kiházasítási segélyt, ami azon idők pénzértéke szerint elég tekintélyes összeg volt. A cigány ifjak — kik erre testileg alkalmasak — katonáknak sorozandók be, az arra alkalmatlanok pedig ipari pályára szoritandók. A királynő szándéka, intenciója nyilván a cigányok beolvasztása, asszimilációja volt, ami azonban közelfekvő okoknál fogva — elsősorban a magyar népnek a cigányfajjal szemben táplált nagy ellenszenvén, sőt megvetésén, másrészt a cigányoknak a tervet

meghiúsító magatartásán, részben a hatóságok lanyhaságán — hajótörést szenvedett.

József császár, helyesebben koronázatlan magyar király anyja, Mária Terézia királynő nemes szándéku intézkedéseit még messzebbre vitte és sok irányban — bár ugyanazzal a sikertelenséggel — kétségtelenül helyes gyakorlati érzékkel kibővítette. Meghagyta 1783 október 9-én kelt főregulamentumában a hatóságoknak, hogy azok a cigányok, kik lakhelyeiket elhagyják, csavargóknak tekintendők s régi helyökre visszatolonczolandók, a cigány nyelv használatát 24 botbüntetés terhével eltiltotta; ugyszintén megtiltotta a cigányoknak ugyanily büntetés sulya alatt az általuk annyira kedvelt s talán nemzeti eledelt képező döghus élvezetétől is. A nomád kóbor élet meggátolása és megszüntetése szempontjából azonban kétségtelenül a legpraktikusabb és leggyökeresebb intézkedése az volt, hogy a cigányoktól lovaikat karhatalommal elvétette; oly eljárás, melyet a megtelepítés érdekében és a kóbor vándorélet megakadályozása végett legelső sorban ma is fogantba kellene venni, amint ez Svédországban — hol pedig számszerint igen kevés a cigány — a jelenben is érvényben van. Sőt a lókereskedés üzésétől is eltiltotta őket.

Tagadhatatlanul az volt a célja, hogy az egész cigányhadat a kihalásnak tegye ki; mert tekintve a magyar és cigány közti házasságok ritkaságát: a cigányok közti házassági tilalom csak ezt eredményezhette volna, ami azonban — sajnos — nem következett be. A reá következő évtizedekben a cigánykérdést megint «érlelni» engedték s így jutott az szerencsésen régi megoldatlanságában megint a mai nemzedékig s fog átszármazni még késő unokákra is. Mert egy-egy megrendítő kegyetlen cigánybüntény nyomában — mint pl. a dánosi bestiális eset volt — fel-feljajdul ugyan a «közvélemény», az illetékes tényezők is kezdenek foglalkozni a felette fontos és égető kérdéssel, «javaslatok»-ban sincs ilyenkor hiány; az országgyűlésen az «obligát interpellációk» is elhangzanak, de azután — ősi magyar szokás szerint — marad minden a régi mozdulatlanságban.

Egy ily törvényjavaslatot szerkesztett 1908 január 20-án Samassa János dr., volt országgyűlési képviselő * «A vándorcigányok törvényhozási uton való megrendszabályozásáról», amelyben a cigányok szokásos bűncselekményeire szigorított büntetéseket indítványoz és e bűnügyek elintézésére kivételes és gyorsított eljárásu bíróságokat javasol felállítani; másrészt a csendőrség

* Lásd erre nézve Schwicker dr. «Die Zigeuner in Ungarn», A cigányok Magyarországon» című művét.

* Megjelent Budapesten 1911-ben, magyar, német és francia nyelven.

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóninmot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általánosan elismerve legjobban szállít Magyarországon legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. . . . Árjegyzék minden hangszerről bérmentve küldetik.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedül feltalálója. Alapított 1847-ben.

Macedoniai képek. — Bolgár-macedon typosok.

és a községi rendőrség közreműködésével a cigányokat kényszertelepítés útján 3—5 családonként a belügyminiszter által kijelölendő u. n. telepítési községekbe kívánja elhelyeztetni és ott hatósági kényszerrel munkára szorítani.

Kézenfekvő dolog, hogy a cigánykérdést csak kényszerrel lehet és kell megoldani és pedig egyrészt a vándoréletnek megszüntetésével, mely a közbiztonságnak, a hatályos ellenőrzésnek és statisztikai nyilvántartásnak legfőbb akadályát képezi.

Másfelől biztosítani azt, hogy a cigányok — úgy mint a tisztas társadalom — becsületes munkával, nem pedig tiltott uton, lopással, csalással, rablással s effélékkel szerezzék meg a lét feltételeit és hogy elemi iskoláztatásban részesüljenek. A részletkérdésekről lehet vitatkozni, de tenni multhatatlanul kell valamit és pedig mielőbb.

Egy pillantás a statisztikai adatokba rögtön mutatja ez elem közveszélyes voltát. Az összes cigányok létszámát Európában 600 ezerre teszik, ebből Magyarországra az 1893 január 31-én megejtett cigányösszeírás* tanulságaként 274,940 cigány esik, tehát majdnem fele az európai cigányságnak. Most következik a legbeszédesebb körülmény: ebből letartóztatásban volt 18,062 cigány, azaz közel 7%-a az összlétszámnak. Ez mutatja legjobban az állami jogrendre nézve veszélyes voltukat.

Ami a cigányok foglalkozását illeti: a statisztikai adatok igen szomorú világitásban tüntetik fel őket. Csak 119,488 vagyis 49%-a a cigányok összlétszámának az, mely hasznos munkássággal, részben házi iparral, részben földmívelési munkával szerzi meg a létfenntartás szükségleteit; a többi a becsületes emberek vagyona ellen elkövetett bűncselekmények: lopás, rablás, csalás, orgazdaság, orvvadászat, tulajdon elleni kihágás útján szerzi be a lét feltételeit. Ezért a magyar nép a cigányszerzemény alatt a lopás és csalás útján szerzett holmit érti és «cigánykodás» alatt a nem tisztességes, becsstelen, meggyalázó viselkedést.

A földmíveléshez nem ért a cigány s erre semmi hajlama sincsen; az egész országban csak néhány száz cigány üzte az őstermelés ez ágát. Inkább egyes könnyebb házilag eltanult ipari foglalkozást üznek, mint teknőkészítés, apróbb lakatos és kovácsmunka, fatányér, fapipa, kanál, szivarszipka stb. Legtekintélyesebb foglalkozásuk a zenélés, melyet velük született képességük-nél fogva művészi kiképzés és kotta ismerete nélkül családi körben, gyakorlatilag sajátitanak el. Legelterjed-

* Lásd Magyar statisztikai közlemények, IX. kötet. «A Magyarországon 1893 január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredményei».

tebb a cigányok körében a lókereskedés, lókupeczkedés, melynek körében családi hajlamaiknak is bőséges tér nyílik. Pharaó népe nagyon érthető okokból fanatikusan ragaszkodik a lovához, hisz vándoréletében s elkövetett csalafintaságok következményei, a bűnüldözés elől való menekülésükben ez az egyetlen támasztéka; mert közforgalmi eszközöket — mint vasut, hajó stb. már a felfedezés és letartóztatás imminens veszélye miatt is — nem vehet igénybe.

A lóüzérkedésnél a cigányfurfang, helyesebben csalásnak bő alkalmat kínálkozik. Hogy a lovat tüzesnek, fiatalosnak tüntesse fel: mielőtt a vásárra viszi «cigányabrákkal» (vagyis ütlegekkel) alaposan ellátja; a vásáron azután az így «megabrákolt» ló a cigány lovas legkisebb mozdulatára is élénken ugrándozik és ficzánkol, amit a nem szakértő fiatalos hévnek, tüzességnek hajlandó betudni. Mikor másnap a család kiderül: a cigány már a hetedik vármegyében folytatja, ahol elhagyta.

Megteszik azt a kegyetlenséget is, hogy néhány éles szőget vernek a nyereg belsejébe, ami a lovat fájdalmas szurásaival szintén nyugtalanná, izgékonyná teszi. Hogy a vevő kételyeit a ló jó volta tekintetében eloszlassa: a cigány a ló hátára pattan, mely természetesen kinjában eszeveszetten ficzánkol, ugrándozik és galoppoz. A tapasztalatlan parasztot nem egyszer sikerül e kezdetleges fogással is megtéveszteni és becsapni. De vannak ezenkívül titkos szereik* is, melyeknek a vásár előtt való adagolásával a lónak tüzes, fiatalos, színt és kinézést tudnak kölcsönözni; mire a titkos szer vagy mérge hatása elmulik, ami egy-két nap alatt feltétlenül bekövetkezik: a cigánykupecz már más vidéket boldogít nem kívánatos jelenlétével! József császár számot vetve e cigány csalárdságokkal és fufangokkal: igen helyesen, teljesen megtiltotta nekik a lovakkal való üzérkedést. Ez a lókereskedési tilalom a cigányokkal szemben már 1727 óta áll fenn. Spanyolországban pedig »Gitano» nemcsak a cigányt, hanem a «lóüzérkedő csaló»-t is jelenti egyszersmind.

Igen kedvelt és szokásos apróbb csalárdságaik sorában első helyen állnak az ember- és állatkuruzslás, a kártyavetés, jóslás a tenyérből, szellemidézések, bájitalkészítés, álomfejtés és kincskeresés. Igen sajnálatos dolog, hogy ily közönséges fortélyokkal és a hiszékenységre és babonás természetre alapított fogásokkal még napjainkban is tudnak eredményt elérni és pedig nemcsak az egyes elhanyagolt vidékek falusi népe, hanem a városok női lakossága körében is.

A beteg «jóság» (szarvasmarha) kuruzslásának egyik

* Többi közt használják az arzént is, mely a ló szőrét és szemét fényessé teszi.

Nedves lábak

ellen csak úgy védekezhettünk, ha bakancsot, csizmát a rég bevált izoláló hatású «CAMPOLIN» törvényileg védett vízhatlan bőrkenőccsel kenjük. — Kérjen prospektust az egyedüli gyártója:

Krayer E. és Társa cégtől, Budapest, V. kerület, Váci-ut 34. szám.

Fiók: V. ker., Váci-ut 6. és IV. ker., Királyi Pál-utca 20. (Kálvin-tér mellett). III. ker., Flórián-tér 18. sz. Újpesten: Árpád-ut 40. szám.

Macedoniai képek. — Bolgár-macedon katonák a Kriva mentén.

elterjedt és sikeres formája a következő: A cigány javasasszony a legelőn észrevétlen pillanatban a tehén vagy ökör száját avas zsirral jól megkeneti, minek természetszerű hatásaként a marha undort érez és nem legel, úgy hogy idővel lesoványodik. A paraszt nem a távoli és drága állatorvoshoz, hanem a falu határában levő cigányboszorkány titkos művészetéhez fordul; ez a marhával bezárkózik az istállóba, mert csak titokban működik hathatósan a bűvésze; itt elsősorban a marha szájáról letisztítja a zsirt és takarmánnyal kínálja, amit már most a kikoplalt tehén szívesen fogad. Mire a cigány javasné büszke önérzettel beszólítja a parasztot az istállóba, akit az örvendetes látvány bámulatba ejt és elhiteti vele, hogy a vén boszorkány felsőbb erőket hozott működésbe a tehén meggyógyítása érdekében.

A tenyérjósítás, kártyavetés szintén nemcsak keresetforrást képez, hanem tulajdonképeni célja a ház tájékozás kikémlése s míg ő a ház népének figyelmét leköti: azalatt a cigánybanda többi tagjai már meg is dézsmálták a pincze, padlás, éléskamra vagy szérű tartalmát vagy a helyi viszonyokat és az elvihető tárgyakat kikutatva: legközelebb fogják megtenni éjjeli incognitó (ismeretlenül) látogatásukat.

A cigányok lelkületét, erkölcsi felfogását s a büntetendő cselekményekről, különösen a lopásról vallott nézeteiket a legáltalában jellemzik szokásaik, közmondásaik, babonáik. A lopást egyáltalán nem tartja meg nem engedettnek, hiányzik ugyanis belőle a tulajdon szentsége, az enyém s tied közti különbség iránt való érzék. Akinek semmije sincsen, sem otthona, sem vagyona, aki maga nem üz haszonhajtó, tisztességes foglalkozást, az nem is ismerheti a magántulajdon fogalmát. A cigányok életmódja, szokásai, erkölcsi és vallási felfogásuk még jó részben az őskori ember színvonalát nem nagyon haladják túl. Ehhez képest pl. a lopásról az a nézetük «Lopni nem szégyen, de szégyen a lopáson rajta kapatni», Lopni könnyebb, mint dolgozni. Ő náluk a lopás tehát a szükségleteik beszerzésének egyik megengedett módja s jellemző, hogy a lopott zsákmányból a vajdának, a cigánybíróknak is kijár a része. A lopás nem megbecstelenítő, hanem egészen természetes, magától érthető dolog s éppen azért a tolvajlás nem diszkvalifikál és nem tesz valakit alkalmatlanná a vajdaságra. A magyar nép megvetését tükrözik vissza a cigányokról vett mondások és kifejezések, pl. «hamis álnok, mint a sátoros cigány»; «hitványabb az oláh cigánynál»; «lop, csal, mint a cigány» és «cigánykodás» alatt az alattomos ravaszkodást, a csalást és aljasságot érti; «cigánykereset» nevével pedig a lopást, a tisztességtelen meg nem engedett szerzeményt illeti.

Ha a nép fia valakit cigánynak nevez, azáltal a

becstelenség, az alattomos, ravasz furfang, a csalárdság és gyávaság vádját akarja az illetővel szemben emelni s ezért a «cigány» elnevezés becsületsértést is képez.

Felette jellemző a cigánylelkületre az a babonás meggyőződésük, hogy az Ég kegyes lesz hozzájuk, ha az inget, melyben a gyilkosságot elkövették: egy teljes éven keresztül a testükön hordják.

Lombroso, a hirneves kriminalista, azt írja többek között róluk: «A cigányok élő példáját szolgáltatják a büntetettek egy egész fajának, kikben benne tenyészik minden gonoszság, ami egy született büntetett jellemző. A cigányfaj kriminalitása annál veszélyesebb, mert csodálatos faji konzervativizmussal* szinte hihetetlen mértékben áll ellent idegen népek és a kultúra hatásainak.

A csalás és lopás megszokott és kedvenc foglalkozásán kívül nem idegenkednek a rablás, sőt gyilkosság, valamint a gyújtogatás büntényétől sem, mint ezt a dánosi rémeset, valamint a Fiume és Susák közt a közelmúlt hetekben előfordult 45 rablási s betörési eset s számos egyéb példa mutatja. Nem hagyhatni figyelmen kívül még a gyermekrablási eseteket, melyek ugy Nyugateurópában (Németországban), mint hazánkban cigányok által követtetnek el, azzal a célzattal, hogy az ártatlan csöppségeket megnyomorítva, megbénítva, megvakítva koldulásra, kéregetésre használják fel. Az utóbbi évtizedekben több ilyen bíróságilag kétségtelenül megállapított eset fordult elő.

A budapesti államrendőrségnél berendezett bűnügyi muzeumban több tanulságos bűnjelet találtam, amely cigányok által elkövetett büncselekmények során került elkobzás alá. Az egyik egy «csirkefogó pálcika», t. i. egy hosszabb vesszőre kötött 3-4 méternyi, a végén hurokban végződő zsinag; a használata abban áll, hogy a cigányok a mezőn legelésző baromfi elfogása céljából néhány szem kukoriczát egy rakásba helyeznek, köréje pedig a hurkot. A csirke tudvalevőleg az együtt heverő kukoriczaszemeket s lábával szétkotorja, miközben a láb a hurokba kerül s a távolabb lesben fekvő cigány megrántja a pálcát, a hurok a csirke lába köré csavarodik, összehúzódik és a cigány így zsákmányul ejteti azt.

A másik bűnjelet egy botfegyver, egy primitív módon, cigányok által készült vadászpuska, mely szétszedve, teljesen botnak formájában összeilleszthető. A cigányok ezt orvvadászataik alkalmával használják, hogy az erdőesős éber figyelmét kikerülhessék és az orvvadászat gyanúját elhárítsák maguktól.

Továbbá a bűnjelek közt szerepel egy cigánykocsi ülőhelye, mely alatt jobb- és baloldalt egy ügyesen ki-

* Konzervativizmus annyit jelent mint a meglévőhöz, a fennálló állapothoz való szívós ragaszkodás.

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ Zsótér-bérlés, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi diszarrógépek. — Világhírű tünékküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési cikkek főraktára.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

eszelt rejtekhely van, amelyek egyikében a cigány a piztolyát dugja el, a másikban pedig a hozzávaló töltenyeket. Erre a fegyverrejtegetésre mindenesetre nagy szüksége van a cigánynak, mert ha talál nála a csendőrség olyat — minthogy fegyverengedélyt cigány semmi esetre sem kaphat — rögtön elkobozná tőlük.

Végül őriznek a bűnügyi muzeum tárgyai közt egy cigányok által készített csendőrpuskát, szuronyyal és csendőrkabáttal, mely szintén egy cigány-büntény alkalmával került elkobzás alá.

Ugyanis megtudta a Móré, hogy a cigánysógornál van nagyobb összegű lopott pénz eldugva. Felöltözött tehát csendőrruhába, szuronyos puskával felfegyverkezve és beállított a tolvaj Pharaó-ivadékhoz, hogy a lopott pénzt hatalmába kerítse. Mint nyomozó csendőrközeg mutatkozott be és felhívta, hogy adja elő az őrzött pénzmagot, mert bűnjelként lefoglalja. Valahogy azonban feltalálta ismerni a tolvaj cigány az álcsendőrt a hanghordozásról vagy fellépéséről, modoráról, amire parázs verekedés fejlődött ki köztük. A vége az lett az esetnek, hogy mindketten hüvösre kerültek, az egyik, az álcsendőr csalásért, a másik pedig lopásért és súlyos testi sértés miatt.

Köteteket lehetne összeírni a cigányoknak a bűn terén, a rosszban való furfangjairól, leleményességéről, találmányosságáról.

Mert nagy az ő bűnlajstromuk és egyuttal igen változatos is. A modern kultúrával csak a *gonoszság terén* tudtak lépést tartani, de nem a munka terén. Ők ma már a csirkelopástól fel a vérengző kegyetlenséggel véghezvitt gyilkosságig a bűnök gazdag fokozatu skáláját végig kimerítik. Befejezésül idézem boldogult József főherczeg szép szavait, melyekben a cigányoknak a társadalmon kívül elfoglalt állapotát és a polgárisodástól való iszonyát rövid pár sorban oly művészi és találóan jellemezte.

«Vándorlásuk okáról és céljáról csodás regéket meséltek; a népek elhitték és kegyesen bántak velök. Kiderült, hogy ámitók voltak; rablók is lettek. Erre minden országban halálra üldözték őket. Nem tudták kirtani. Humánusabb idők következtek. Czivilizálni, letelepíteni akarták őket. Ez sem sikerül! Így daczolnak a műveltség hatásával s nagy részök olyan kezdetleges kulturájú, mint félévezreddel ezelőtt!...»

E gyönyörű sorokban benne foglaltatik a fennkölt, nemeslelkű főherczeg saját birtokán megkisérelt cigánytelepítés kudarcának szomorú hangulata is. Hogy a nemes szívetől sugallt szép tervet siker nem koronázta, nem az Ő buzgóságán, jóakarátán, hanem a cigánynépség fékezhetlen, kiirthatlan vad, nomád természetén mulott!

Eléggé világosan szűrődik le belőle a tanulság, hogy e barbár, garázda, társadalmmellenes elemekkel nem bol-

dogulhatlak a legemberbarátibb törekvések sem, itt csak az államhatalomnak hajthatatlan, kérlelhetlen szigorral s egyöntetűen, a legerélyesebb kényszereszközökkel fogantatosítandó akciója csinálhat rendet. Erre pedig egyöntően gyors szükség volna s a megoldásnak legkisebb ideig való halogatása megbocsáthatlan bűn és hiba volna a becsületes, munkában görnyedő társadalom életérdekei elen!

KÉPEINKHEZ.

Maczedóniai képek.

Hős szövetségeseink: a bolgárok végre elértek céljukat. Maczedóniának azt a részét is birtokukba vehették, amelyet annak idején a török-bolgár háború után, a velök akkor szövetségben volt szerbek, jogtalanul elragadtak tőlök. E jogtalanság annál szembeötlőbb volt, mert hiszen köztudomásu, hogy a balkánháború épen Bulgáriának került legnagyobb vér- és pénzáldozatába s mégis Bulgária nyert legkevesebbet e nagy áldozat után.

Maczedóniának már az ókorban is nagy szerepe volt. Őslakói: a csekély műveltségű, de igen harcias természetű Makedón törzsek voltak, amelyek külön-külön főnökök alatt hegyeik közé vonulva, évszázadokon át megőrizték függetlenségüket s önnálló néptörzset alkottak egészen a Kr. e. 3. századig, amikor is egyik legnevezetesebb királyuk: maczedóniai Nagy Sándor fejezte be uralkodását.

Hosszu, évszázados küzdelmek következtek ezután a makedónokra. Pártoskodás és helviszály dult országukban, mialatt a szomszédos görögök fennhatósága alá kerültek. Később a többi balkáni országokkal együtt római provinciává lett Maczedónia is és az ő területén folytak le a római köztársaság, valamint a bizánczi császárság utolsó küzdelmei. Ennek befejeztével, Kr. u. 395-ben a keletrómai birodalomhoz (bizánczi császársághoz) csatolták Maczedóniát. Mikor azonban a törökök a XV. században Konstantinápolyt, a birodalom fővárosát elfoglalták s a császárságot meghódították, ennek délnyugati tartományaival együtt Maczedónia is török fennhatóság alá került.

Attól kezdve pedig, hogy Bulgária és Görögország erősödni, Törökország pedig gyengülni kezdett, állandó versengés támadt a két előbb nevezett ország között Maczedónia birtokolhatásáért s állítólag erre vezethető vissza a legutóbbi balkánháború is. A makedónoknak azonban ez sem volt valami különös előnyükre, mert míg addig csak egy államhatalom alá tartoztak, a balkánháború folyamánként országuk és a lakossága három részre szakadt.

A világháború most segített rajtuk annyit, hogy a Görögországhoz csatolt rész kivételével, amely az egész Maczedóniának körülbelül egy harmadát teszi ki, bolgár fennhatóság alá kerültek. És ha a hódítóknak, valamint a meghódítottaknak ehhez az átalakuláshoz fűzött reményei bevalának, ugy a képeinken bemutatott szálás természetű makedónok, mint maga a területileg megnagyobbodott Bulgária is nagyjelentőségű kulturális és gazdasági fejlődésnek nézhetnek elébe.

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY** a magyar kir. Zenekadémia házi hangszerkészítője ::
legujabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfúvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserélése és javítása.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

HIREK.

Dicsérő elismerések. A cs. és kir. 12. hadtest-parancsnokság, a folyó évi 61. sz. parancsában Hrabár Endre, V. kerületbeli főhadnagynak, ki több hónapon át, ugy az ellenség felőli hirszerzés, mint az ellenséges kémkedés megakadályozásában, ernyedetlen érdeklődéssel és teljes szakértelemmel, különös módon igen eredményes tevékenységet fejtett ki, a legfelsőbb szolgálat nevében köszönetét és elismerését fejezte ki. — Az opocznói cs. és kir. körlet- és katonai állomásparancsnokság a folyó évi 8. számú parancsában, Demacsek István, V. számú csendőrkerületbeli, tábori csendőrszolgálatot teljesítő csendőr ez. őrmesternek, ki mint a prosvietnai őrs volt parancsnoka, hat hónapon át a legjobb eredménnyel ténykedett, ezen állandóan kötelességű és erdményes tevékenységeért, a legfelsőbb szolgálat nevében, dicsérő elismerését fejezte ki.

Baleset. Demény Gáspár csendőr ez. őrmester, márczius 28-án a panaenzi nyári őrskörletben portyázva, a «Neketó» havasalján megcsuszott és jobb lábát eltörte. Ápolás végett a kolozsvári sebészeti klinikára szállították.

Kérelem. Kocsis József, tábori csendőrőrmester, osztágyparancsnok a 158. tábori posta szám alatt, kéri Kocsis Sámuel őrsvezető ez. őrmestert, ki legutóbb az ungmegyei Rebrényben őrsparancsnok volt, hogy címét közölje vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az amerikai cenzura. Az utóbbi időben, a mikor nagy háborúk dólnak és a hírlapoknak majdnem minden közleménye ezekre vonatkozik, aránylag keveset tudunk az Egyesült-Államokról, nem számítva azokat a jegyzékeket, a miket olykor-olykor utnak indítanak s a mikkel hol minket fenyegetnek, hol pedig a németekre igyekeznek rájjeszteni. Amerika ezekben a napokban annyira nem foglalkoztatta a mi ujságainkat, hogy a nagy port fölvert San-Franciscoi világkiállításról nálunk alig volt tudomásuk az embereknek és arról sem kaptak értesítést, hogy ezt a kiállítást december első napjaiban zárták be, igen nagy ünnepek mellett. Így azután csak természetes, hogy az amerikai cenzuráról sem sokat tudunk. Arról a cenzuráról, a mely az ott megjelenő magyar lapokkal meglehetősen ridegen bánik, úgy elkobozva őket, mint annak a rendje. Azok a közlemények, a miket az ottani cenzura kifogásol, rendszerint az ántántra vonatkozó és nem kellemes hirdadásokból állanak, a mi azt is jelenti, hogy a semlegesek odaát igen furcsán gyakorolják ezt a semlegességet. Legutóbb a «Szabadság» című lap példányait kobozták el egyes területeken, ha nem csalódunk azért, mert az említett magyar napilap meg merte írni, hogy az oroszokat is, az angolokat is, meg a francziákat is megraktuk.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratos visszát nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

B. F. Az előléptetés napja; egyenlő előléptetési nap mellett a szolgálati idő veendő figyelembe.

Érdeklődők. 1. Az egyenruha külső alakja (szabása) változatlan maradt. 2. Nem. 3. Egyszerű tábori sapka, amely sem a tisztisapkát, sem pedig a kalapot használaton kívül nem helyezte. 4. Nem hallottunk róla.

T. D. Begaszentgyörgy. Az őrs közigazdálkodását.

Sándoregyháza. 1. Ha nem kapta, bizonyára nem is volt illetékes. 2. A közigazdálkodás vagyonának gyarapodása vagy apadása minden részeset egyformán érinti. 3. Olvassa el a csendőrségi illetékszabályzat 46. §. 3. pont, 6. bekezdését. 4. Kérheti.

H. Gy. Házi fajnulaknak tenyésztés céljára való kiadását a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez czimzendő bélyegmentes kérvényben szolgálati uton kell kérni, amelyben feleltendő, hogy az őrs a nyultenyésztésre a közép figyelmét óhajtja felhívni. A miniszterium rendszerint ki is utal díjtalanul egy hiből és két nöstényből álló családot, a szükséges ketreczezel együtt.

Sz. S. népfölkelő. Nem.

H. J. őrm. Ótátrafűred. Tiltó rendelet folytán nem.

V. B. népf. Makfalva. Igen.

H. F. Nem. Illetékeik külön rendelettel vannak szabályozva.

Sz. K. Igen.

Őreg népfölkelő. A népfölkelő őrmesteri rendfokozat

illeti meg. F. A. Tábori p. 350. Ha a hatósági közeg meghagyásának nem engedelmessékedik. Tehát elegendő az egyszeri felszólítás is. Lapunknak czimére való megindítása iránt intézkedtünk.

G. I. népf. Akasztó. Kérelmét őrskihallgatáson adja elő.

160. szám. 1. Nem. 2. Igen. 3. A 45. életév betöltésével az igazolvány érvényessége megszűnik s nem hosszabbítható meg.

Gy. V. «Lék».

Sabácz. Várjon türelemmel.

Luczi. Felvételre nem számíthat.

Őreg népfölkelő. Többlet fizetése nincs előírva.

Seprű. Amennyiben a háború tartamára neveztetett ki tisztii rendfokozatba, úgy e rendfokozat a leszerelés után önmagától megszűnik. 2. Az após és anyós is.

1883. 1. Csupán a tényleges szolgálatban állókat illeti meg. 2. Igen; az előző tényleges szolgálati idő beszámít.

T. I. Topánfalva. 1910-ben.

K. T. n. és ő. Kérésére lapunk 1915. évi 32. számában a vezető helyen közölt cikk felvilágosítással szolgált.

502. Ily ügyben tanácsal nem szolgálhatunk.

s. k. 1. Felvételre nem számíthat. 2. Csupán tizenegy és fé évi tényleges szolgálat után.

Erdélyi vitatkozók. 1—2. Zsold és szolgálati pótdíj négy éven alul napi 90 fill., 4 éven felül havi 65 korona, a mely összeg fokozatosan a 11. év betöltéséig havi 95 koronáig emelkedhet és az élelmezési pénz. Nők ezenfelül lakbérben és fűtési, világítási atalányban részesülnek. 3. Ha arra érdemes, három év alatt előléphet.

1901. III. 17. 1. Véleményét mi is osztjuk. 2. E kérdés tárgyalás aiatl áll.

HEGEDÜ

Csodásan szép hangu, vonóval, teljesen felszerelve 8 korona.

Ébenfa felszereléssel 12 és 18 kor. Mesterművek 20 és 40 korona. Egész finomak részletre is. Rosszakat művésziesen javít.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula kir. szab. hangszergyár

CZIMBALOM

szab. acélszerkezettel, részletre is. Cso-daerős, tiszta hangu

TAROGATÓ ős-

régi magyar hangszer, csodásan szép hangu, 5 billentyűvel 16 kor., 6 billentyűvel 21 kor., 8 billentyűvel 25 kor. Valódi rózsa-fából 70 K, 80 K és feljebb. Finomabbak részletre is kaphatók.

Budapest, Rákóczi-ut 71.

Fuvolák, oziperák stb. Hu-rok. Javítási műterem stb.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi márczius hó 18-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a háboru idején teljesített kitünő szolgálatainak elismeréseül:

a 3. osztályu vaskorona-rendet díjmentesen:

lorántházi és zágorhidai Loránth Dénes ezredesnek, a m. kir belügyminiszterium V/b. (csendőrségi) osztálya vezetőjének;

a Ferencz-József-rend tiszti keresztjét:

a következő ezredeseknek:

Boronkay Ákosnak, a csendőrségi felszerelési anyag-raktár,

Kiss Lászlónak, az V. és

Szányi Árpádnak, a VIII. számú csendőrkerület parancsnokának;

a 3. oszt. katonai érdemkeresztet:

Borhy Sándor őrnagynak, a III. számú csendőrkerületben és

Menkina János őrnagynak, a csendőrségi felügyelő segéd tisztjének;

egyuttal legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy ugyanezen alkalomból a legfelsőbb megalégedés kifejezése újlag tudtul adassék:

muzsaji és vittnyédi Vittnyedy József századosnak, a VI. számú csendőrkerületben és

Szopkó Győző századosnak, a belügyminiszterium V/b. (csendőrségi) osztályában;

továbbá legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy ugyanezen alkalomból a legfelsőbb megalégedés kifejezése tudtul adassék:

ettrekarcsai Lukács Ákos őrnagynak, az V.

Vráblik Mátyás őrnagynak, a III.,

Hegedüs Gyula őrnagynak, a VI.,

Zselyonka József századosnak, a VII.,

Raab Antal századosnak, a VII. számú csendőrkerület és

dr. Konkoly Iván századosnak, az országos csendőriskola állományában.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi márczius hó 16-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék:

az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatai elismeréseül:

Schweitzer István, egy gyaloghadosztálynál beosztott VII. sz. csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi márczius hó 10-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Német János járásörmesternek, a VIII.,

Mezei Károly és

Bárdosi Szilárd, cs. cz. őrmestereknek, az I.,

Gáspár Sándor, cs. cz. őrmesternek, a II.,

Szarvas Ferencz és

Kiss Albert I., cs. cz. őrmestereknek, a III.,

Szula Imre és

Pásztor József, cs. cz. őrmestereknek, a IV.,

Furkó Kálmán,

Ujlaki Lajos,

Szivós Sándor és

Eölyüs Lajos, cs. cz. őrmestereknek, a VIII. számú csendőrkerületben;

az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

Ivancsik András csendőrnek, a IV. sz. csendőrkerületben.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi márczius hó 15-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Klieber János cs. cz. őrmesternek, a II.,

Miklósi Elek cs. cz. őrmesternek, a IV.,

Vigh József cs. cz. őrmesternek, az V, és

Kiss P. Lajos cs. cz. őrmesternek, a VIII. számú csendőrkerületben.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi márczius hó 14-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott,

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünkknél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5½% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

a koronás ezüst érdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálata elismerésül:

Herlicska Jakab járásörmesternek, a VIII.,
Pápai Ferencz cs. cz. őrmesternek, az I.,
Lantos Rafael és
Paksy Dezső, cs. cz. őrmestereknek, a II.,
Zsigmond Sándor, őrsvezető cz. őrmester,
Fülöp István,
Varga Ambrus és
Provodovszki Márton, cs. cz. őrmestereknek, a III.,
Buttyán János, cs. cz. őrmesternek, a IV.,
Sztredánszky Ferencz,
Merko János és
Kohn Móricz, cs. cz. őrmestereknek, az V.,
Zsigray Károly,
Bozsik Károly és
Rusován József, cs. cz. őrmestereknek, a VIII. számú
csendőrkerületben;

az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

Sedomj József, őrsvezetőnek, a III. számú csendőrkerületben.

Ő császári és apostoli királyi Felsege legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt tanusított különösen kötelességű szolgálatnak elismerésül:

Frank Silvester és
Mucsi István, egy gyalog-hadosztálynál beosztott
cs. cz. őrmestereknek, a II. sz. csendőrkerületben.

Adományoztatott

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsege által erre felhatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismerésül:

az 1. osztályu ezüst vitézségi érem:

Garaj András, őrsvezető cz. őrmesternek,
Turóczy Bálint,
Poth János és
Érsek Károly, csendőröknek, a IV. sz. csendőrkerületben;

a 2. osztályu ezüst vitézségi érem:

Szücs János,
Sarkadi Sándor és
Szabó Lajos, csendőröknek, a IV. számú csendőrkerületben;

a bronz vitézségi érem:

Gelehrter József cs. őrmesternek, a VI. sz. csendőrkerületben.

Áthelyeztettek:

1916. évi április hó 1-ével:

Szederkényi Elek, I. sz. csendőrkerületbeli százados, nagyenyedi szárnyparancsnok, hasonló minőségben az V. sz. csendőrkerülethez: Trencsénbe,

neczpáli Justh András, V. sz. csendőrkerületbeli őrnagy, trencsényi szárnyparancsnok, pótszárnyparancsnoki minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Kassára,

felsőőri Cseresnyés Emil, IV. sz. csendőrkerületbeli százados, kassai pótszárnyparancsnok, szárnyparancsnoki minőségben az I. sz. csendőrkerülethez: Nagyenyedre.

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünéklő beszélgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

VÁRNAY L. SZEGED

csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek teljes raktára.

**Fiókok: Budapest, VI., Gyár-utca 26.
Nagyvárad, Rulikovszky-út 22.**

Fontos értesítés!

A háboru okozta személyzet hiány miatt csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményeket, azért a megrendeléseket, pénzküldeményeket és levelezéseket **Szeged, Kárász-utca 9.** címre kérjük.

Az új Honv. Min. rendelettel rendszeresített tábori

csendőrségi sapkák

és **acélzöld hajtóka posztó** már kapható. ::